

POLITICA DE COEZIUNE LA JUMĂTATEA PERIOADEI CADRULUI FINANCIAR MULTIANUAL 2014-2020

Emil BOC

Emil BOC

Conf. univ. dr., Departamentul de Științe Politice, Facultatea
de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării,
Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, România
Tel.: 0040-264-431.505
E-mail: boc@fspac.ro

Cohesion Policy in the Middle of the Multiannual Financial Framework 2014-2020

Abstract

The article aims to carry out an analysis on how the cohesion policy was implemented in the multiannual financial framework 2014-2020, taking into account, in particular, the data and information available until the end of 2019. At the same time, we aimed to emphasize the positive impact of the European funds allocated through the cohesion policy on the local communities, not forgetting to identify also the issues affecting European funding.

Keywords: cohesion policy, Brexit, European Structural and Investments funds, reducing disparities, economic development.

*Revista Transilvană
de Științe Administrative*
1(46) / 2020, pp. 3-13

1. Introducere

În conformitate cu prevederile articolului 174 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

„În scopul promovării unei dezvoltări armonioase a întregii Uniunii, aceasta își dezvoltă și desfășoară acțiunea care conduce la consolidarea coeziunii sale economice, sociale și teritoriale. Uniunea urmărește, în special, reducerea decalajelor dintre nivelurile de dezvoltare a diferitelor regiuni și a rămânerii în urmă a regiunilor defavorizate. Dintre regiunile avute în vedere, o atenție deosebită se acordă zonelor rurale, zonelor afectate de tranziția industrială, precum și regiunilor afectate de un handicap natural și demografic grav și permanent, cum ar fi regiunile cele mai nordice cu densitate foarte scăzută a populației, precum și regiunile insulare, transfrontaliere și muntoase”.

Textul de lege menționat anterior constituie cadrul reglementării politicii de coeziune a Uniunii Europene, poate cea mai importantă politică unională, cu un notabil efect asupra dezvoltării tuturor comunităților din statele membre ale UE. Aceasta are la bază conceptul de solidaritate, axându-se *„în principal pe solidaritate financiară, adică pe redistribuirea unei părți din bugetul comunitar realizat prin contribuția Statelor Membre către regiunile și grupurile sociale mai puțin prospere”* (Phare, nedatat, p. 4), urmărindu-se, reducerea diferențelor existente la nivelul regiunilor Europei în planul economic și social.

De asemenea, în Cel de al 7-lea raport privind coeziunea economică, socială și teritorială – „Regiunea mea, Europa mea, Viitorul nostru”, se subliniază atât progresele înregistrate prin implementarea fondurilor europene, cât și problemele care continuă să încetinească procesul de dezvoltare și eliminare a disparităților dintre regiunile Uniunii Europene (Comisia Europeană, 2017).

Astfel, în raport se evidențiază faptul că, după criza mondială care a afectat toate statele membre ale Uniunii Europene, economia UE a început din nou să înregistreze un trend crescător, ceea ce a condus la reducerea disparităților datorită creșterii economice generalizate, observându-se rate mai mari în țări cu niveluri mai scăzute ale PIB-ului pe cap de locuitor.

Mai precis, cu titlu de exemplu, în anul 2016, s-a înregistrat o rată de ocupare a persoanelor cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani din UE de 71%, depășind pentru prima dată nivelul de dinainte de criză. Cu toate acestea, nu s-a atins obiectivul de 75% stabilit pentru 2020 în Strategia Europa 2020. De asemenea, rata șomajului în UE a scăzut de la un nivel record de 10,9% în 2013 la 8,6% în 2016 și la 7,7% în 2017, situându-se în continuare peste valoarea de 7% din 2008; cu toate acestea, există în continuare diferențe destul de semnificative între statele membre.

Per ansamblu, direcția în care se îndreaptă Uniunea Europeană este una pozitivă, însă în continuare trebuie făcute eforturi pentru a putea fi îndeplinite obiectivele prevăzute de Strategia Europa 2020, respectiv: o rată de ocupare a forței de muncă de 75% în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani; alocarea a 3% din PIB-ul UE pentru cercetare și dezvoltare; reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră

(sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990, creșterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20%, creșterea cu 20% a eficienței energetice; reducerea sub 10% a ratei de părăsire timpurie a școlii, creșterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani; reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale (Comisia Europeană, 2010).

Prin urmare, pentru îndeplinirea obiectivelor mai sus menționate și identificarea diverselor nevoi existente la nivelul tuturor regiunilor din UE, în perioada 2014-2020, au fost alocate politici de coeziune 351,8 miliarde de euro, reprezentând aproximativ o treime din bugetul total al UE (a se vedea Figura 1).

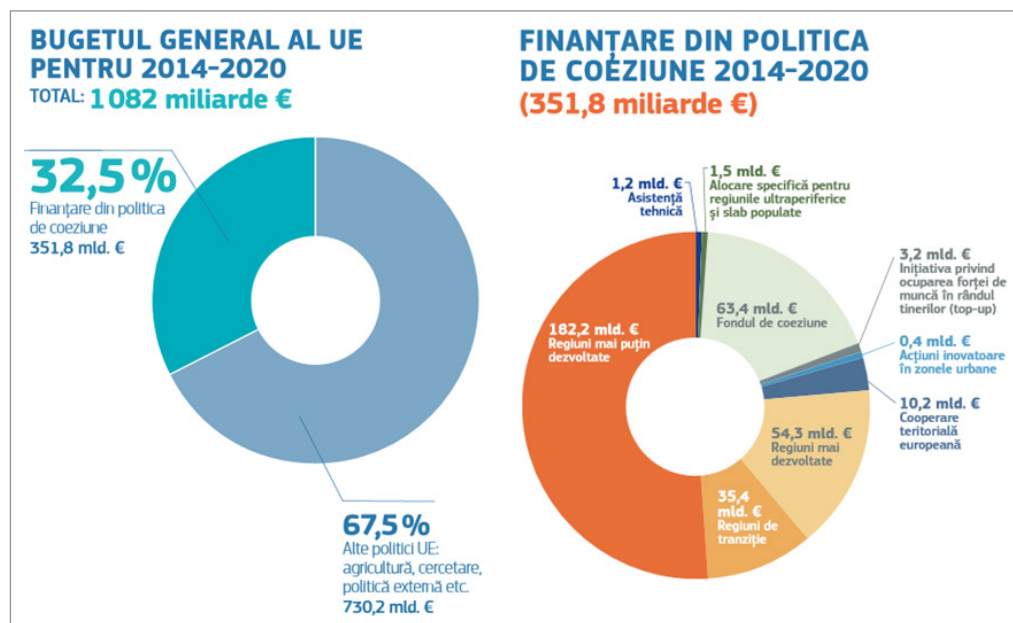

Figura 1: Date bugetare și de finanțare UE

Sursa: Comisia Europeană (2014, pp. 3-7).

Fără a intra în detalii, dorim să menționăm faptul că obiectivele politicii de coeziune sunt realizate prin intermediul a trei fonduri principale, respectiv Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), Fondul social european (FSE) și Fondul de coeziune (FC). Acestea constituie, împreună cu Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM), Fondurile structurale și de investiții europene (ESI) (Buda, 2019a). Trebuie subliniat faptul că bugetul mai sus menționat este alocat prin cele trei fonduri ale politicii de coeziune, respectiv FEDR, FSE și FC (a se vedea Figura 2). Alături de acestea, prin intermediul FEADR, FEPAM precum și Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor (YEI – Youth Employment Initiative) mai sunt alocate încă aproximativ 311 miliarde EUR.

Practic, bugetul total alocat politicii de coeziune prin fondurile ESI, alături de cele alocate prin intermediul Inițiativei privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, se ridică la suma de 643.153.944.416 EUR, din care suma de 460.930.873.716 EUR este alocată de către Uniunea Europeană, iar suma de 182.223.070.699 EUR reprezintă contribuțiile naționale. Structura bugetului este reprezentată în Figura 2.

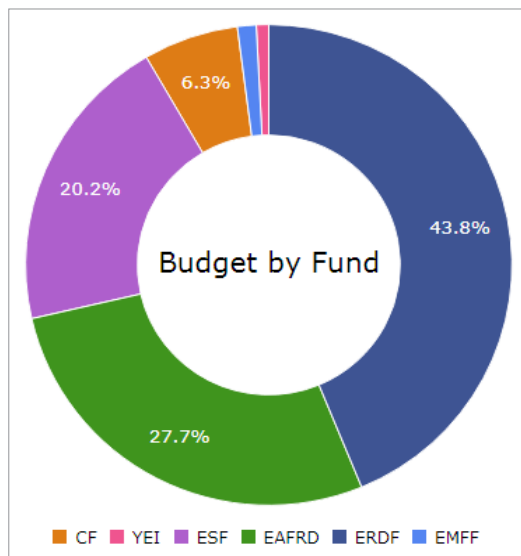

Figura 2: Bugetul UE în funcție de fond

Sursa: Comisia Europeană (nedatată).

Astfel, cele mai multe fonduri sunt alocate prin intermediul FEDR (ERDF), în procent de 43,8% din totalul bugetului, respectiv suma de 79.740.861.725 EUR, urmat de FEADR cu un procent de 27,7% cumulând suma de 50.386.158.950 EUR, FSE având un procent de 20,2%, totalizând suma de 36.791.082.771 EUR, FC 6,3% – 11.539.126.714 EUR, FEPAM 1,2% – 2.265.876.020 EUR și YEI (Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor) 0,8% – 1.499.964.519 EUR (Figura 2).

2. Impactul politicii de coeziune în date și statistici

Pentru a putea evalua impactul politicii de coeziune, trebuie să avem în vedere beneficiile economice directe resimțite la nivelul statelor membre și, implicit, la nivelul regiunilor sprijinite din întreaga Uniune, urmărind îndeplinirea obiectivelor setate prin Strategia Europa 2020. Menționăm faptul că, din cauza multitudinii de date ce trebuie colectate, prelucrate și analizate, o evaluare la zi nu este posibilă, însă au fost publicate date care acoperă perioada 2014-2017. Oricum, perioada actuală de finanțare nu este încheiată, o imagine clară asupra anilor 2014-2020 urmând a fi disponibilă în anii imediat următori anului 2020.

Astfel, conform datelor colectate la nivelul Uniunii (Comisia Europeană, 2019) peste 1,7 milioane de proiecte au fost selectate în toată Europa, reprezentând un volum total de investiții de 338 miliarde EUR, reprezentând 53% din totalul planificat. Doar în anul 2017, valoarea proiectelor selectate a fost de 158 miliarde EUR, înregistrându-se cea mai mare creștere anuală până în prezent. Acest lucru este un indiciu clar cu privire la faptul că statele membre se axează pe transformarea planurilor de investiții în proiecte concrete, pentru a oferi beneficii sociale și economice durabile.

Mai mult, potrivit unor date recente care au avut în vedere perioada de mai sus, precum și perioada care se întinde până în luna octombrie 2018, s-au realizat investiții într-un total de 405 miliarde de euro din fondurile structurale și de investiții europene (ESI) alocate, ceea ce reprezintă 63% din totalul fondurilor, rămânând peste 200 miliarde EUR care vor fi investiți în anii următori.

Per ansamblu, 1,7 milioane de proiecte de investiții au fost selectate pentru sprijinul UE în toată Europa, pe lângă 2,7 milioane de beneficiari în cadrul programelor de dezvoltare rurală. Un milion de companii au fost deja susținute în cadrul programelor 2014-2020, comparativ cu 793.490 la sfârșitul anului 2016. Acest lucru ar trebui să conducă la crearea directă a 284.000 de noi locuri de muncă în cadrul programelor FEDR. 15,3 milioane de persoane au primit asistență în găsirea unui loc de muncă, în dezvoltarea de noi abilități sau în integrarea socială, număr ce este în creștere, de la 7,9 milioane în anul 2016. Biodiversitatea a 26,1 milioane de hectare de teren agricol a fost îmbunătățită, față de 22,6 milioane de hectare în 2016.

Analizând domeniile în care s-au făcut investiții din fonduri europene, se constată următoarele aspecte: în ceea ce privește domeniul investițiilor în cercetare și inovare, proiecte digitale și IMM-uri, 34 de miliarde de EUR au fost investiți până la finele anului 2017 în proiecte de cercetare și inovare, inclusiv 43.500 de firme au beneficiat de fonduri alocate prin FEDR menite să promoveze cooperarea cu institutele de cercetare; 10 miliarde de EUR s-au investit în proiecte digitale, prin care s-a urmărit, între altele, ca un număr de 4,3 milioane de gospodării să aibă acces la internet de bandă largă; 33 de miliarde de EUR au fost alocați stimulării competitivității întreprinderilor mici, astfel, 321.000 de companii au primit asistență consultativă și 35.300 de companii au primit sprijin pentru lansarea de noi produse; 20 de miliarde de EUR au fost folosiți pentru a ajuta exploatațiile agricole să își modernizeze infrastructurile și să-și îmbunătățească productivitatea.

Referitor la domeniul investițiilor în muncă, incluziune socială și educație, 30 de miliarde de EUR au fost alocați proiectelor care sprijină calitatea și mobilitatea forței de muncă, fiind scăzută rata șomajului, ajungându-se la 5,4 milioane de șomeri; 30 de miliarde de euro au fost investiți în proiecte de incluziune socială, ceea ce determină o integrare mai puternică a unui număr de un milion de persoane vulnerabile; 25 de miliarde de EUR au fost folosiți în educație și formare profesională, urmărindu-se scăderea ratei de părăsire timpurie a școlii, fiind oferite oportunități de formare pentru 4,5 milioane de oameni.

Nu în ultimul rând, referitor la investițiile făcute într-o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, în transport și într-un mediu mai bun, 28 de miliarde de EUR au fost

investiții în acțiuni care susțin o economie cu emisii reduse de carbon, precum proiecte de eficiență energetică și energie regenerabilă, ceea ce a condus deja la economii de energie pentru 330.000 de gospodării; 24 de miliarde de EUR au fost alocați proiectelor de adaptare la schimbări climatice și prevenire a riscurilor, alocându-se inclusiv sprijin pentru mai mult de 17,5 milioane de persoane în cadrul unor măsuri de protecție împotriva inundațiilor; 45 de miliarde de EUR au fost folosiți pentru protecția mediului, ceea ce înseamnă, între altele, că un număr de 14,5 milioane de oameni vor beneficia de un tratament îmbunătățit al apelor uzate și 7,3 milioane de persoane se vor bucura de rețele de alimentare calitative; în cele din urmă, 44 de miliarde de EUR au fost investiți în rețelele de transport și energie, ceea ce a însemnat inclusiv reconstrucția a 2.700 km de linii feroviare, fiind înregistrate progrese în special la nivelul rețelei transeuropene de transport (TEN-T) (Comisia Europeană, 2018).

3. Impactul Brexit-ului asupra politicii de coeziune

În urma rezultatului referendumului din 23 iunie 2016, Regatul Unit a invocat, în premieră și în mod oficial, articolul 50 din Tratatul privind Uniunea Europeană la 29 martie 2017, ceea ce a declanșat retragerea Marii Britanii din Uniunea Europeană. Acest moment cheie în evoluția UE a determinat inițierea unei serii de studii, analize, rapoarte, prin care s-a încercat identificarea și evaluarea posibilelor efecte ale acestei retrageri asupra condițiilor socio-economice din Uniune, în special din perspectivă globală și, în particular, din perspectiva impactului asupra statelor membre, fiind cunoscut faptul că Marea Britanie este al doilea cel mai mare contributor la bugetul Uniunii Europene; ca atare, un Brexit fără acord va avea un impact negativ asupra bugetului Uniunii și, în consecință, asupra politicii de coeziune și efectelor acesteia.

Acțiunea Regatului Unit de părăsire a Comunității Europene ridică, în prezent, semne de întrebare importante pentru factorii decizionali din UE, care trebuie să adapteze și să coordoneze cadrele juridice și financiare acestui nou context. Impactul Brexit-ului asupra comunităților este cu mult mai mare în ceea ce privește rolul autorităților locale și regionale în confruntarea cu provocările particulare ale unei UE cu 27 de membri: comunitățile locale trebuie să își stabilească, deopotrivă, strategiile pe termen scurt și viziunea globală pe termen lung, întrucât efectele unei UE-27 vor afecta, mai devreme sau mai târziu, economiile locale. În cele ce urmează, vom prezenta, pe scurt, impactul Brexit asupra comunităților din cadrul UE-27 din perspectivă economică, teritorială și socială.

Studiul lui Chen *et al.* (2017) indică faptul că, în general, aproape toate regiunile din Marea Britanie sunt sistematic mai vulnerabile la Brexit decât regiunile din orice altă țară. Datorită integrării comerciale îndelungate cu Regatul Unit, regiunile irlandeze au niveluri de expunere la Brexit similare cu cele din regiunile britanice cu cele mai scăzute niveluri de expunere, respectiv Londra și nordul Scoției. Pe de altă parte, celelalte regiuni din UE-27 considerate a fi cele mai expuse riscurilor sunt cele din sudul Germaniei, cu un nivel de risc care echivalează, de obicei, cu jumătate din cel al oricărei regiuni britanice sau irlandeze și cu o treime din cel afișat de multe regiuni din Marea Britanie.

Cercetările efectuate în cadrul studiului menționat concluzionează faptul că există o logică economică foarte vizibilă la nivelurile de expunere cu regiunile din nord-vestul Europei (regiune apreciată a fi cea mai expusă la Brexit), în timp ce regiunile din sudul și estul Europei abia sunt afectate de Brexit, cel puțin în ceea ce privește legăturile comerciale. Concluziile studiului arată faptul că efectele Brexit-ului vor fi resimțite îndeosebi în regiuni din Germania, Olanda, Belgia și Franța; alături de acestea, efecte negative vor fi resimțite și de Irlanda, Luxemburg, Cipru, Portugalia și Grecia.

Mai precis, dacă ne oprim asupra cazului Poloniei, aceasta va avea de suferit ca urmare a migrației masive a populației sale pe teritoriul englez și a modificărilor asupra bugetului UE. Polonezii reprezintă cel mai mare grup minoritar european pe teritoriul Marii Britanii, reprezentând 750.000 de cetățeni care trimit acasă mai mult de 1,1 miliarde de lire anual. Totodată, în ceea ce privește Olanda, efectele Brexit-ului vor fi – evident – la nivelul societăților olandeze care aveau investiții directe de 180 miliarde de lire în Marea Britanie, câștigând 9 miliarde de lire în 2013, ceea ce reprezintă 1,5% din PIB-ul Olandei. În fine, în ceea ce privește Germania, este cunoscut faptul că aceasta are un flux comercial cu Marea Britanie de peste 28 miliarde de lire, iar exporturile manufacturiere reprezintă aproximativ 2,4% din PIB-ul german. În situația în care se va adopta o politică protecționistă la import de către Marea Britanie, este evident faptul că Germania va fi puternic afectată (Fouskas, 2016).

O altă analiză centrată pe efectele Brexit-ului asupra comunităților, intitulată „Assessing the Impact of the UK’s Withdrawal from the EU on Regions and Cities in EU27” (European Committee of the Regions, 2018) concluzionează faptul că nu există câștigători concreți în ceea ce privește eventualele oportunități economice care sunt generate de retragerea Marii Britanii din UE. Dimpotrivă, în majoritatea regiunilor și comunităților s-ar putea înregistra pierderi din perspectiva generală a impactului Brexit-ului. Aceeași analiză indică faptul că retragerea Regatului Unit din rândul comunităților europene generează, însă, o zonă gri, care va determina, pentru unele regiuni, înregistrare de pierderi, iar pentru altele, potențiale beneficii. În ceea ce privește eventualul impact asupra bugetelor autorităților locale și regionale care decurg din reduceri potențiale ale politicii de coeziune a UE, în studiul menționat se explică faptul că acesta va depinde exclusiv de deciziile politice bugetare care vor avea loc la nivelul UE, precum și de cele de la nivel național.

O analiză punctuală a efectelor pe care le generează ieșirea din Uniune a Marii Britanii a fost realizată prin intermediul unui sondaj efectuat de Comitetul Regiunilor, în cooperare cu Eurochambers, respondenții fiind autoritățile locale și regionale și camerele de comerț din cadrul statelor membre. Rezultatele sondajului indică următoarea repartizare a impactului negativ: politica comercială – 66%; ocuparea forței de muncă – 58%; turismul – 59,5%; serviciile – 49%; și sectorul de producție cu 47%. Totodată, din sondaj reiese faptul că aproximativ o treime dintre regiunile din UE au întreprins deja acțiuni pentru pregătirea retragerii Regatului Unit, iar concluziile sondajului reflectă faptul că până la trei sau patru cincimi dintre respondenți sunt în favoarea acțiunilor la nivelul întregii UE care au ca scop evaluarea impactului teritorial al retragerii Regatului

Unit din UE și introducerea unor mecanisme financiare care susțin regiunile care sunt afectate mai mult de aceasta.

De asemenea, la nivel european, se încearcă negocierea și stabilirea unor soluții menite să diminueze efectele negative care pot apărea asupra sumelor alocate fondurilor europene pentru dezvoltare și pentru îmbunătățirea vieții cetățenilor europeni, deși Comisia Europeană a propus în luna mai a anului 2018 un buget pentru perioada 2021-2027, un buget pe termen lung de 1.135 de miliarde de euro, echivalentul a 1,11% din venitul național brut al UE27 și care conține, între altele, diminuarea cu 7%, respectiv 5%, a alocațiilor financiare pentru politica de coeziune și pentru cea agricolă comună.

4. Concluzii

Având în vedere statisticile de la nivelul Uniunii Europene, se poate afirma faptul că politica de coeziune este principala politică de investiții a UE. Prin intermediul acesteia, se oferă o finanțare echivalentă cu 8,5% din investițiile publice de capital în UE, cifră care se ridică între 40% și 50% pentru Republica Cehă, Estonia, România și Bulgaria, peste 51% pentru Slovacia, Ungaria, Letonia, Polonia, Lituania, Croația și Portugalia, și doar pentru Grecia, Malta, Slovenia, Cipru, Spania și Italia rămânând sub 40%.

Prin politica de coeziune se urmărește reducerea disparităților, în special, din punctul de vedere al venitului pe cap de locuitor și al standardelor de viață, precum și al incluziunii sociale și al posibilităților de ocupare a forței de muncă. De asemenea, se încurajează inovarea și dezvoltarea infrastructurii digitale, îmbunătățirea competențelor, combaterea schimbărilor climatice, reducerea riscului de catastrofe naturale, dezvoltarea sectorului energiei și al tranziției ecologice, încurajarea politicilor în domeniul sănătății și al investițiilor publice, precum și al transporturilor inteligente. Per total, politica de coeziune a contribuit la recuperarea decalajelor de către regiunile mai puțin dezvoltate, în timp ce toate regiunile au fost încurajate să investească în prioritățile UE, abordând noi provocări.

Totodată, în actuala perioadă de finanțare, 2014-2020, se urmărește sprijinirea unui număr de 1,1 milioane de IMM-uri, care are ca efect direct crearea a încă 420.000 de noi locuri de muncă, ceea ce înseamnă că peste 7,4 milioane de șomeri își vor găsi un loc de muncă. Mai mult, 16 miliarde EUR sunt alocate pentru dezvoltarea guvernării electronice, a serviciilor și a aplicațiilor TIC pentru IMM-uri, a rețelelor în bandă largă de mare viteză, a rețelelor inteligente și a sistemelor de distribuție inteligentă a energiei, precum și a centrelor de date la scară largă. Se așteaptă ca astfel de investiții să furnizeze acces la internet în bandă largă pentru încă 14,5 milioane de gospodării (Comisia Europeană, 2017). De asemenea, alte 17 milioane de persoane ar urma să fie conectate la instalații de tratare a apelor reziduale și alte 3,3 milioane la rețelele inteligente, în timp ce 870.000 de gospodării vor fi sprijinite să își reducă consumul de energie. Lista poate continua cu investițiile în sectorul transporturilor, care implică renovări de căi ferate, construcții de drumuri și rețele de tramvaie și metrouri, creșterea accesului copiilor la școală și la facilități de îngrijire modernizate, servicii medicale îmbunătățite etc.

Nu pot fi omise, însă, problemele care încetinesc procesul de absorbție a fondurilor europene alocate prin intermediul politicii de coeziune. Printre principalele cauze care influențează în mod negativ obținerea finanțărilor europene prin intermediul politicii de coeziune se numără centralismul excesiv, supra-reglementarea și lipsa de predictibilitate a legislației (Buda, 2017, pp. 3-13). Acești trei factori determină reducerea gradului de implementare a proiectelor de investiții, în special a celor cofinanțate prin politica de coeziune, încetinind dezvoltarea economică. Elaborarea unor norme legale mai simple, ușor inteligibile și exprimate într-un limbaj clar și facil la nivel european ar duce, în mod clar, la o simplificare a reglementărilor cu privire la fondurile care fac parte din politica de coeziune, ceea ce ar însemna o legislație previzibilă și o consolidare a securității juridice care, în final, ar determina eliminarea condiționalităților suplimentare impuse de autoritățile naționale peste ceea ce prevăd reglementările europene. În fine, prin descentralizarea autorităților de management de la nivel central și atribuirea mai multor competențe unor autorități de execuție de la nivel regional s-ar elimina birocrăția ineficientă.

Un alt impediment este reprezentat de nivelul scăzut al sinergiilor între fondurile și instrumentele financiare ale UE, care ar aduce plus valoare proiectelor ce se doresc a fi implementate pe mai multe paliere, acoperind varii probleme. Mai precis, reglementările specifice complexe și separate ale diferitelor fonduri și instrumente și modelul de gestionare partajat și diferit compartimentat în funcție de activitățile sau tematicile lor specifice sunt aspecte care conduc la imposibilitatea beneficiarilor de a se folosi de o sinergie a fondurilor. Prin urmare, este necesar a se pune accentul pe simplificarea procedurilor la nivelul autorităților locale, regionale și naționale, pe nevoia de a contracara practicile naționale de supra-reglementare care pot reprezenta adevărate obstacole la nivel local, regional și național, precum și pe promovarea tendinței de a evita suprapunerea sarcinilor administrative (Buda, 2019b, p. 96), toate acestea putându-se realiza doar dacă la bază va fi stabilit un cadru de reglementare comun al fondurilor europene.

Nu în ultimul rând, având în vedere tendințele de creștere a euroscepticismului și lipsa de informare a cetățenilor europeni privind impactul politicii de coeziune și, implicit, a fondurilor europene asupra vieții lor, achiesăm la părerea că este necesară implementarea unei strategii de comunicare eficiente, atât la nivel național, cât și la nivelul UE, menită să ofere vizibilitate ridicată politicii de dezvoltare regională, și, implicit, politicii de coeziune și să disemineze în mod activ rezultatele, impactul și beneficiile pe termen lung, în funcție de diferitele etape ale proiectelor (Buda, 2018, pp. 86-87). Prin urmare, trebuie să existe o intensificare a comunicării dintre autoritățile locale, regionale și de gestionare cu beneficiarii precum și cu cetățenii europeni, în general, care poate fi atinsă prin campanii de conștientizare și diseminare a rezultatelor obținute în urma implementării proiectelor finanțate din fonduri europene și nu numai.

În ceea ce privește posibilitatea diminuării fondurilor alocate politicii de coeziune ca urmare a Brexit-ului, se vor cunoaște efectele doar după ce vor fi finalizate negocierile la nivel european și va fi stabilit cadrul financiar multianual pentru perioada 2021-2027.

Bibliografie:

1. Buda, D., „Funds Synergy – A Model for Sustainable Development of the Administrative-Territorial Units in Romania”, în Haruța, C., Hințea, C.M. și Moldovan, O. (eds.), *Sustainable Development and Resilience of Local Communities and Public Sector Organizations*, Cluj-Napoca: Accent, 2019, pp. 88-99.
2. Buda, D., „The Regional Development Policy – A Vital Instrument Supporting Sustainable Development in Romania and Throughout the European Union”, în Hințea, C.M., Moldovan, B.A., Radu, B.V. și Suciuc, R.M. (eds.), *Transylvanian International Conference in Public Administration*, Cluj-Napoca: Accent, 2018, pp. 74-88.
3. Buda, D., „Rolul autorităților publice în dezvoltarea regională și implementarea politicii de coeziune”, 2017, *Revista Transilvană de Științe Administrative*, vol. 2, nr. 41, pp. 3-13.
4. Buda, D., *Politica de coeziune, o șansă pentru dezvoltarea regiunilor Uniunii Europene*, Cluj-Napoca: Accent, 2019.
5. Chen, W., Los, B., McCann, P., Ortega-Argilés, R., Thissen, M. și van Oort, F., „The Continental Divide? Economic Exposure to Brexit in Regions and Countries on Both Sides of The Channel”, 2018, *Papers in Regional Science*, vol. 97, nr. 1, pp. 25-54.
6. Comisia Europeană, „EU Overview”, nedat [Online] disponibil la adresa <https://cohesion.data.ec.europa.eu/overview>, accesat la data de 3 septembrie 2019.
7. Comisia Europeană, „Factsheet – The European Structural and Investment Funds at Work: Already €405 Billion Invested in the EU Real Economy Since 2014”, 2018, [Online] disponibil la adresa https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/asr2018/esif_asr2018_factsheet_en.pdf, accesat la data de 14 septembrie 2019.
8. Comisia Europeană, „Introducere în Politica de coeziune a UE 2014-2020”, 2014, [Online] disponibil la adresa http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_ro.pdf, accesat la data de 14 septembrie 2019.
9. Comisia Europeană, „O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii”, Comunicare a Comisiei Europa 2020, COM(2010) 2020 final, Bruxelles, 2010, [Online] disponibil la adresa https://www.mae.ro/sites/default/files/file/Europa2021/Strategia_Europa_2020.pdf, accesat la data de 11 septembrie 2019.
10. Comisia Europeană, „European Structural and Investment Funds 2014-2020. 2018 Summary report of the programme annual implementation reports covering implementation in 2014-2017”, Raport al Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, COM(2018) 816 final/2, Bruxelles, 2019, [Online] disponibil la adresa https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2018/european-structural-and-investment-funds-2014-2020-2018-summary-report-of-the-programme-annual-implementation-reports-covering-implementation-in-2014-2017, accesat la data de 15 septembrie 2019.
11. Comisia Europeană, „Regiunea mea, Europa mea, Viitorul nostru. Cel de al 7-lea raport privind coeziunea economică, socială și teritorială”, Raport al Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, COM(2017) 583 final, Bruxelles, 2017, [Online] disponibil la adresa <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=COM:2017:583:FIN&from=EN>, accesat la data de 2 septembrie 2019.
12. European Committee of the Regions, *Assessing the Impact of the UK's Withdrawal from the EU on Regions and Cities in EU27*, Bruxelles: European Committee of the Regions, 2018.

13. Fouskas, V.K., „Brexit’: The Real Threat to Globalization”, 2016, [Online] disponibil la adresa <https://www.opendemocracy.net/en/can-europe-make-it/brexit-real-threat-to-globalization/>, accesat la data de 3 septembrie 2019.
14. Phare, „Politica de dezvoltare regională”, nedatat, [Online] disponibil la adresa http://beta.ier.ro/documente/formare/Politica_regionala.pdf, accesat la data de 14 septembrie 2019.
15. Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 326 din 26.10.2012, [Online] disponibil la adresa <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT>, accesat la data de 1 septembrie 2019.